

УДК 364.044.6-058.862:37.013.42

Кузьміна М. О.¹, Усатий Є. М.²

¹ д-р філос. з соціальної роботи, доц. НУ «Запорізька політехніка»

² асп. НУ «Запорізька політехніка»

ТЕХНОЛОГІЗАЦІЯ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОЇ РОБОТИ З ДІТЬМИ, ПОЗБАВЛЕНИМИ БАТЬКІВСЬКОГО ПІКЛУВАННЯ, В УМОВАХ СТУДЕНТОЦЕНТРОВАНОЇ ОСВІТИ: ІННОВАЦІЙНИЙ ПІДХІД

У сучасних умовах розвитку українського суспільства, що характеризується соціально-економічними трансформаціями та зростанням кількості вразливих категорій населення, особливої актуальності набуває проблема підвищення ефективності соціально-психологічної роботи з дітьми, позбавленими батьківського піклування. Водночас важливим аспектом є не лише вдосконалення практичних технологій соціальної роботи, але й підготовка майбутніх фахівців, здатних ефективно застосовувати ці технології в умовах сучасних викликів. У цьому контексті ключового значення набуває студентоцентризований підхід до навчання, який забезпечує формування професійної компетентності соціальних працівників.

Технологізація соціально-психологічної роботи передбачає впровадження системи науково обґрунтованих методів, форм і засобів діяльності, спрямованих на досягнення прогнозованих результатів у процесі соціалізації дітей, позбавлених батьківського піклування. Такий підхід дозволяє підвищити ефективність соціальної роботи, забезпечити її системність та орієнтацію на потреби клієнта. Водночас технологізація виступає як основа для формування професійних умінь майбутніх соціальних працівників у процесі їх підготовки у закладах вищої освіти.

Студентоцентризований підхід у підготовці фахівців соціальної сфери передбачає активне залучення здобувачів освіти до процесу навчання,

розвиток їх критичного мислення, самостійності та здатності до прийняття рішень. Одним із ефективних інструментів реалізації такого підходу є використання інтерактивних технологій, зокрема методу мозкового штурму, який сприяє підвищенню мотивації до навчання, розвитку креативності та формуванню навичок колективної взаємодії [1]. Застосування таких методів у підготовці майбутніх соціальних працівників дозволяє моделювати реальні професійні ситуації та формувати готовність до їх вирішення.

Важливим напрямом технологізації соціально-психологічної роботи є орієнтація на процес соціалізації дітей-сиріт у системі освіти. Дослідження показують, що ефективна соціалізація цієї категорії дітей залежить від узгодженої взаємодії різних агентів соціалізації, включаючи освітні установи, соціальні служби та громадські організації [3; 4]. У цьому контексті підготовка майбутніх фахівців повинна включати формування навичок міжвідомчої взаємодії та координації соціальної роботи.

Особливої уваги потребує питання підвищення конкурентоздатності дітей-сиріт та випускників закладів освіти, що є одним із ключових завдань соціальної роботи. Формування професійних компетентностей, розвиток соціальних навичок та забезпечення доступу до ресурсів сприяють успішній інтеграції цієї категорії молоді у суспільство та ринок праці [2]. У цьому процесі важливу роль відіграє використання сучасних соціальних технологій, які дозволяють адаптувати навчальний процес до індивідуальних потреб студентів.

Технологізація соціально-психологічної роботи також передбачає врахування соціально-правових аспектів соціалізації дітей, позбавлених батьківського піклування. Забезпечення їх прав, створення умов для реалізації соціальних гарантій та підтримка у процесі адаптації до самостійного життя є важливими складовими діяльності соціальних працівників [5]. У зв'язку з цим підготовка фахівців повинна включати формування правової компетентності та здатності до захисту інтересів клієнтів.

Крім того, сучасні умови вимагають інтеграції цифрових технологій у процес соціально-психологічної роботи та підготовки фахівців. Використання онлайн-платформ, електронних ресурсів та дистанційних форм навчання дозволяє розширити можливості доступу до знань та підвищити ефективність освітнього процесу. Це особливо актуально в умовах трансформаційного суспільства, де гнучкість та адаптивність є ключовими характеристиками професійної діяльності.

Таким чином, технологізація соціально-психологічної роботи з дітьми, позбавленими батьківського піклування, у поєднанні зі студентоцентрованим підходом до підготовки фахівців створює умови для підвищення ефективності соціальної підтримки цієї категорії населення. Використання

сучасних освітніх і соціальних технологій сприяє формуванню професійної компетентності майбутніх соціальних працівників, їх готовності до роботи в складних соціальних умовах та забезпеченню успішної соціалізації дітей-сиріт.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Кузьмін В., Хміль О., Воронюк І. Технології мозкового штурму як інструмент для підвищення мотивації до навчання здобувачів вищої освіти. *Наук. вісник Вінницької академії безперервної освіти. Серія «Педагогіка. Психологія»*. 2023. Вип. 4. С. 64-69.

2. Кузьмін В. В. Підвищення конкурентоздатності сиріт-випускників вищих навчальних закладів. Ринок праці та зайнятість населення : науково-виробниче інформаційне видання / [гол. ред. В.Г. Федоренко] ; ПІК ДСЗУ. К. : Ринок праці та зайнятість населення, 2011. Вип. 4 (29). С. 44-46.

3. Кузьмін В. В. Соціалізація сиріт у вищих навчальних закладах України: соціотехнологічний аспект: автореферат. Запоріжжя: Класичний приватний університет, 2013. URL: <http://eir.zntu.edu.ua/handle/123456789/3594> (дата звернення: 23.03.2026).

4. Кузьмін В. В. Соціальна взаємодія агентів соціалізації та сиріт у ВНЗ: встановлення перспективи. *Соціальні технології: актуальні проблеми теорії та практики* : зб. наук. пр. / [редкол.: Д.М. Ядранський (голов. ред.) та ін.]. Запоріжжя : КПУ, 2012. Вип. 54. С. 42–47.

5. Кузьмін В. В. Соціально-правовий аспект соціалізації сиріт у вищій школі. *Грані* : науково-теоретичний і громадсько-політичний альманах / [гол. ред. С.В. Шевцов] ; ДНУ ім. Олеса Гончара. Д. : Грані, 2011. Вип. 5 (79). С. 118–123.